

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького
Факультет механіки, енергетики та інформаційних технологій
Кафедра інформаційних технологій

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

к.т.н., доцент

Віталій ЛЕВОНЮК

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Мікроконтролери»

освітньо-професійна програма

«Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»

спеціальність 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»

ВИКЛАДАЧ	Пташник Вадим Вікторович	
	Електронна пошта:	ptashnykproject@gmail.com
	Телефон	+380630401040

Кандидат технічних наук з 2014 року. Дисертацію захищено 14 вересня 2014 року у спеціалізованій вченій раді К 55.051.04 Сумського державного університету.

Вчене звання доцента кафедри інформаційних систем та технологій присвоєно у 2021 році. Працює на кафедрі інформаційних технологій з вересня 2018 року. Стаж науково-педагогічної роботи у закладах вищої освіти – 12 років.

Галузь знань 14 «Електрична інженерія»

Спеціальність 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»

Освітньо-професійна програма «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Кількість кредитів – 4

Рік підготовки (семестр) – 3 рік, (V семестр)

Компонента освітньої програми: обов'язкова

Мова викладання: українська

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Мікроконтролери» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти базових теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для розуміння принципів побудови та функціонування сучасних мікроконтролерних систем, які широко застосовуються в електроенергетиці, електротехніці, автоматизації та вбудованих пристроях керування. У межах дисципліни розглядаються основні класифікаційні ознаки мікроконтролерів, особливості їх архітектури, організація пам'яті та синхронізація процесів у мікропроцесорних системах. Значну увагу приділено роботі тактових генераторів, таймерів-лічильників, а також системі переривань, що забезпечує ефективне керування подіями в режимі реального часу. Окремі теми присвячені форматам команд, способам адресації та реєстровій структурі мікропроцесора, що є основою для програмування та оптимізації виконання програмного коду. Дисципліна охоплює сучасні засоби розробки програмного забезпечення, основні мови програмування та практичне використання мови C для створення програм мікроконтролерів. Дисципліна забезпечує підґрунтя для подальшого вивчення систем автоматичного керування, цифрових пристроїв, промислових контролерів та сучасних технологій вбудованих систем у професійній діяльності бакалавра за спеціальністю 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка».

Метою навчальної дисципліни «Мікроконтролери» є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок щодо принципів побудови, функціонування та програмування сучасних мікроконтролерів, а також застосування мікроконтролерних систем у задачах електротехніки, електроенергетики та електромеханіки.

Основними завданнями освітньої компоненти «Мікроконтролери» є:

- опанування принципів роботи мікроконтролерів, а також їх архітектури та функціональні можливості;
- набуття навиків розробки програмного забезпечення для мікропроцесорів та мікроконтролерів з використанням різних мов програмування та інструментів розробки;
- вивчення периферійних пристроїв, таких як АЦП, ЦАП, порти введення/виведення, таймери тощо, для розв'язання різноманітних задач;
- опанування принципів проектування електронних систем на основі

мікропроцесорів та мікроконтролерів з використанням сучасних технологій та інструментів розробки;

- підготовка до роботи зі складними системами вбудованих пристроїв, таких як промислові контролери, мікроконтролери автомобільної електроніки, мікропроцесори в медичних пристроях та інших системах;

- розвиток навичок аналізу, проектування та реалізації систем на основі мікропроцесорів та мікроконтролерів з урахуванням сучасних вимог до надійності, швидкодії та енергоефективності.

Пререквізити: для успішного опанування курсу «Мікроконтролери» необхідно володіти знаннями із курсів: «Фізика», «Математика», «Теоретичні основи електротехніки», «Електроніка та мікросхемотехніка», «Основи автоматики», «Інформаційні та комунікаційні технології».

Відповідно до освітньо-професійної програми «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» вивчення дисципліни забезпечує набуття здобувачами таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Індекс в матриці ОПП	Програмні компоненти
1	2
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми під час професійної діяльності в галузі електроенергетики, електротехніки та електромеханіки або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів прикладної фізики та інженерних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	❖ Здатність використовувати цифрові технології, інформаційно-комунікаційні інструменти та прикладне програмне забезпечення для професійної діяльності.
Фахові (спеціальні) компетентності	❖ Здатність вирішувати комплексні спеціалізовані задачі і практичні проблеми, пов'язані з проблемами метрології, електричних вимірювань, роботою пристроїв автоматичного керування, релейного захисту та автоматики. ❖ Здатність вирішувати комплексні спеціалізовані задачі і практичні проблеми, пов'язані з роботою електричних машин, апаратів та автоматизованого електроприводу.
Програмні результати навчання	❖ Знати і розуміти теоретичні основи метрології та електричних вимірювань, принципи роботи пристроїв автоматичного керування, релейного захисту та автоматики, мати навички здійснення відповідних вимірювань і використання зазначених пристроїв для вирішення професійних завдань. ❖ Застосовувати прикладне програмне забезпечення, мікроконтролери та мікропроцесорну техніку для вирішення практичних проблем у професійній діяльності.

Зміст навчальної дисципліни

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст
1	Тема 1. Загальні відомості про мікропроцесорні пристрої. Архітектура мікропроцесорів. Типова структура мікропроцесора. Основні відмінності між МП та МК. Системи команд – CISC та RISC
2	Тема 2. Однокристалні мікроконтролери. Мікроконтролери фірми Intel. Мікроконтролер сімейства MCS-51 KM1816BE51 (МК51). Мікроконтролери фірми Atmel. Мікроконтролери фірми Microchip. Мікроконтролери фірми Motorola
3	Тема 3. Знайомство з МК ATMEL AVR. Модель ATmega32A. Структура ядра AVR. Організація пам'яті даних.
4	Тема 4. Програмування AVR мовою Асемблер. Приклад простої програми для AVR. Директиви та функції асемблера AVR. Представлення чисел. Структура асемблерної програми. Паралельні порти вводу/виводу. Варіанти підключення кнопок та світлодіодів до МК. Умовні та безумовні переходи та регістр стану SREG. Використання стеку. Підпрограми. Реалізація переривань. Макроси. Робота з даними у SRAM, FLASH та EEPROM. Таймери. Використання асинхронних таймерів. ШІМ-модуляція. Сторожовий таймер (WatchDog).
5	Тема 5. Програмування AVR мовою С. Основні компілятори Сі для МК AVR. Типи даних мови Сі компілятора WINAVR. Бітова арифметика. Базова структура програми мовою Сі. Глобальні та локальні змінні, директива volatile. Робота з перериваннями. Робота з даними в пам'яті програм. Програмні затримки. Організація передачі даних через UART/USART. Реалізація кільцевого буфера FIFO. Інтерфейс RS-232. Інтерфейс RS-485. Мультипроцесорний режим модуля UART. Аналогово-цифровий перетворювач (АЦП).
6	Тема 6 Платформа ARDUINO. Апаратна частина. Різновиди плат Arduino. клони, оригінали та сумісність. Підготовка до роботи з Arduino.
7	Тема 7. Основи програмування ARDUINO. Біти і байти. Базова структура програми. Послідовне виконання програми. Переривання виконання програми. Структура програми Arduino. Команди Arduino і їх застосування. Типи даних. Оператори. Керуючі конструкції. Цикли. Функції та підпрограми.
8	Тема 8. Прикладне програмування в середовищі ARDUINO. Послідовний інтерфейс введення / виведення. Конфігурація входу / виходу та настройки порту. Зчитування стану кнопки. Введення аналогових даних і АЦП. Аналоговий вихід. ШІМ. Деякі спеціальні функції. Вимірювання часових інтервалів.
9	Тема 9 Протоколи зв'язку. Використання протоколу I2C. Використання протоколу SPI. Енергонезалежна пам'ять EEPROM. Використання переривань в Arduino

Методи навчання. Система контролю та оцінювання результатів навчання

Навчання з дисципліни «Мікроконтролери» здійснюється із застосуванням сучасних інтерактивних та практикоорієнтованих методів, які поєднують словесні (лекція, пояснення, дискусія), наочні (демонстрація, робота з мультимедійними матеріалами) та активні форми (групові проекти, семінари-дискусії, моделювання ситуацій, аналіз кейсів). Використання методів мозкового штурму, проблемно-орієнтованих і дослідницьких підходів сприяє розвитку критичного та креативного мислення, уміння працювати в команді й приймати ефективні управлінські рішення. Ефективність забезпечується залученням сучасних цифрових інструментів, програмних засобів для планування й контролю, а також роботи з професійною літературою та науковими публікаціями.

Успішність студента оцінюється шляхом проведення поточного та підсумкового контролю. Максимальна кількість балів з дисципліни «Теоретичні основи електротехніки», яку може отримати студент протягом семестру за всі види роботи, становить 100, при цьому 50 балів за результатами поточного оцінювання, та 50 – за результатами екзаменаційного контролю.

Результати поточного контролю оцінюються за чотирибальною («2», «3», «4», «5») шкалою. В кінці семестру обчислюється середнє арифметичне значення (САЗ) усіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням його у 50-ти бальну шкалу за формулою: $ПК = 10 \cdot САЗ$

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
5 («відмінно»)	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко і всебічно розкриває зміст, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив 90% тестових завдань.
4 («добре»)	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст завдань, використовуючи обов'язкову літературу. При викладанні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються несуттєві неточності й незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3 («задовільно»)	У цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив близько половини тестових завдань.
2 («незадовільно»)	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Викладає матеріал фрагментарно та поверхово, без аргументації й обґрунтування, недостатньо розкриває зміст теоретичних і практичних завдань, допускає суттєві неточності. Правильно вирішив меншість тестових завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Грищук Ю. С. Мікроконтролери: архітектура, програмування та застосування в електромеханіці : навч. посіб. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 384 с.
2. Поджаренко В.О., Кучерук В.Ю., Севастьянов В.М. Основи мікропроцесорної техніки. Навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2006. 226 с.
3. Valvano, Jonathan W. Embedded Systems: Introduction to ARM Cortex-M Microcontrollers, Sixth Edition. Cengage Learning, 2020. - 962 с.
4. Mazidi, Muhammad Ali, Sarmad Naimi, and Sepehr Naimi. AVR Microcontroller and Embedded Systems: Using Assembly and C for Arduino. Pearson, 2019. - 848 с.
5. Huang, Louie. Programming the Raspberry Pi, Second Edition: Getting Started with Python. McGraw-Hill Education, 2016. - 208 с.

Допоміжна

1. Бучма І. М. Мікропроцесорні пристрої: навч. пос. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. 306 с.
2. Banzi, Massimo. Getting started with Arduino. O'Reilly Media, 2011. - 176 с.
3. Margolis, Michael. Arduino cookbook. O'Reilly Media, 2011. - 636 с.
4. Monk, Simon. Programming Arduino: Getting Started with Sketches. McGraw-Hill Education, 2016. - 192 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси – [книжковий фонд](#), періодика та фонди на [електронних носіях](#) бібліотеки ЛНУВМБ ім. С.З. Гжицького, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.
2. Віртуальне навчальне середовище ЛНУВМБ ім. С.З. Гжицького.
3. Бібліотеки: НУ «Львівська політехніка», Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника, м. Львів.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- Національний стандарт України (ДСТУ, ПУЕ, ПБЕЕС), електронна база нормативних документів URL: <https://online.budstandart.com> .
- Міненерго України, офіційний сайт Міністерства енергетики URL: <https://www.mev.gov.ua> .
- Портал відкритих даних України. URL: <https://data.gov.ua/>
- Електротехнічний портал ELEKS Energy, візуальні матеріали, електричні схеми, бази знань з електропостачання та енергетики URL: <https://dakar.eleks.com> .
- Electrical Engineering Portal (англ.), URL: <https://electrical-engineering-portal.com>
- Інформація про продукцію фірми Siemens <https://support.industry.siemens.com/cs/>